

LBRIS

We know
books

BIBLIA JUCĂTORULUI DE ȘAH

Strategii ilustrate
pentru a fi mereu în avantaj

James Eade și Al Lawrence

Traducere de
Diana Trăncuță

DPH
DIDACTICA PUBLISHING HOUSE

Titlu original: THE CHESS PLAYER'S BIBLE
Copyright © 2015 Quarto Inc.

Conceived, designed, and produced by
Quarto Publishing plc
The Old Brewery
6 Blundell Street
London N7 9BH

© 2021, Didactica Publishing House, România
Toate drepturile rezervate pentru limba română
Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă
sau stocată fără acordul editurii.
Editor coordonator: Florentina Ion
Redactor: Luminița Volintiru
Corector: Dořina Lipan
DTP: Mihaela Nicolae

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
EADE JAMES

**Biblia jucătorului de șah: strategii ilustrate
pentru a fi mereu în avantaj** / James Eade
și Al Lawrence; trad.: Diana Trăncuță, – București:
Didactica Publishing House, 2021
ISBN 978-606-048-380-9

I. Lawrence, Al
II. Trăncuță, Diana (trad.)

794.1

DIDACTICA PUBLISHING HOUSE

Splaiul Unirii nr. 16,
Clădirea Muntenia Business Center,
etaj 5, S06, sector 4, București
Informații și comenzi:
tel./fax: 021 410.88.18/021 410.88.10
e-mail: office@edituradph.ro
www.edituradph.ro

Cuprins

Introducere **6**
Cum să folosești această carte **9**

CAPITOLUL 1
INFORMAȚII
DE BAZĂ **10**
Tabla de șah **10**
Piesele **12**
Șah versus șah-mat **18**
Pat versus mat **20**
Elemente **27**
Mutări speciale **31**
Provocări I **34**

CAPITOLUL 2
PRINCIPILE
DESCHIDERII **38**
Principiile clasice
ale deschiderii **38**
Principiile moderne
ale deschiderii **44**
Provocări II **52**

CAPITOLUL 3
TIPURI DE JOCURI **56**
Jocuri deschise **56**
Jocuri semideschise **68**

Jocuri închise **75**
Jocuri de flanc **87**
Provocări III **89**

CAPITOLUL 4
POZIȚII TIPICE **92**
Provocări IV **104**

CAPITOLUL 5
CENTRU ȘI CÂMPURI
LATERALE **108**
Centrul **108**
Câmpuri laterale **113**
Provocări V **116**

CAPITOLUL 6
TACTICI **118**
Tactici de bază **118**
Sacrificii **126**
Combinatii **132**
Provocări VI **140**

CAPITOLUL 7
ASPECTE
POZIȚIONALE **144**
Provocări VII **156**

CAPITOLUL 8
PIONII **160**
Formații de pioni **160**

Atuuri și slăbiciuni **176**
Provocări VIII **188**

CAPITOLUL 9
FINALUL JOCULUI **192**
Regele activ **192**
Finaluri
de pioni **194**
Finaluri
cu piese majore **202**
Finaluri
de turnuri și pioni **215**
Finaluri
de nebuni **230**
Finaluri
de cai **239**
Finaluri
de nebuni versus cai **245**
Schimbul **250**
Provocări IX **256**
Cum să câștigi un joc **260**

CAPITOLUL 10
RECAPITULARE ȘI
ANALIZA JOCULUI **262**

Glosar de termeni **280**
Șah pe internet **284**
Bibliografie **285**
Index **286**

Biblia jucătorului de șah este un ghid ilustrat despre conceptele și terminologia din șah. Este destinat cuiva care poate nu s-a gândit vreodată să cumpere o carte despre șah, deși îi place să joace acest joc. Enciclopedia cuprinde tot ce trebuie să știi pentru a juca și a câștiga.

Despre șah au fost scrise mai multe cărți decât despre orice alt joc. Pe bună dreptate, te întrebi de ce avem nevoie de încă una. Ei bine, majoritatea cărților despre șah sunt extrem de tehnice, scrise pentru cei care studiază realmente acest domeniu. Însă e puțin probabil ca marea majoritate a jucătorilor de șah să apeleze la astfel de cărți.

Chiar și cărțile pentru începători debutează adesea cu notația în șah și, imediat, mizează pe fluentă din partea cititorului. Această abordare ușurează viața autorului, dar poate fi descurajantă pentru un începător sau un jucător obișnuit.

Enciclopedia jucătorului de șah folosește notația în șah într-o anumită măsură, dar cu siguranță nu se bazează pe ea.

Abordarea acestei cărți este orientată într-o mai mare măsură spre vizual decât majoritatea. Conceptele și termenii sunt ilustrați, iar elementele grafice sunt folosite pentru a atrage atenția cititorului la ideile-cheie pe care încerc să le transmit. Dacă ai ajuns cu lectura până aici, deja ai citit mai mult text decât vei întâlni în oricare altă pagină a cărții.

De obicei, cei mai mulți dintre noi suntem învățați să jucăm șah de un părinte sau de o altă rudă. Presupunem că ei știu

despre ce vorbesc, deși nu e cazul întotdeauna. Sunt mulți jucători de șah care joacă și se bucură de un joc ce seamănă mult cu șahul, dar care include anumite bizareri care pot fi atribuite doar folclorului local.

Capitolul intitulat „Informații de bază” cuprinde toate datele esențiale despre mutarea pieselor, ce înseamnă șah și mat și regulile speciale care ar putea să nu fie înțelese universal. Cu siguranță, este posibil să te bucuri de un joc fără să cunoști toate regulile (altfel n-ar exista atâția jucători de golf de weekend!), dar sunt convins că bucuria nu poate fi decât intensificată dacă joci corect.

Ce înseamnă un nume?

Terminologia utilizată în șah este modificată chiar mai des decât regulile. Poate fi un subiect misterios care îi zăpăcește și pe jucătorii veterani. Într-un an, între rundele de la US Open-ul anual, am deschis o conversație cu un spectator la turneu. După un schimb de politețuri, i-am mărturisit că îmi era greu să apăr împotriva 1 e4. (Nu-ți face griji dacă nu știi ce înseamnă asta!) M-a sfătuit imediat să folosesc Indiana regelui, care e nemaipomenită, doar că această tactică se folosește împotriva 1 d4, nu pentru 1 e4.

Dacă un veteran al unui turneu poate să confunde terminologia, i se poate întâmpla aproape oricui. Un glosar de termeni e de obicei inclus pentru a clarifica lucrurile, dar, din experiența mea, oamenii au nevoie de mai multă îndrumare decât oferă simpla

definiție a termenilor. Această carte definește terminologia din șah, dar o și ilustrează.

Te poți bucura de o partidă dacă numești turnul tură sau calul cavalier, dar, în anumite cercuri, vei atrage asupra ta o atenție nedorită. Șahul are o istorie îndelungată și o cultură aparte, pe care nu strică să le apreciezi.

Șahul este, cu adevărat, un joc internațional, lucru care poate face ravagii când vine vorba despre convențiile termenilor. Capitolul despre „Tipuri de joc” include denumirile deschiderilor folosite în Statele Unite. Ai în vedere că deschiderea numită *Ruy Lopez* în Statele Unite se numește *Partida spaniolă* în Europa și există mai multe astfel de discrepanțe.

Despre cuprins Deși în aceste pagini sunt incluse multe deschideri, ele nu sunt definitive.

Chiar și o carte de referință precum *Modern Chess Openings*, a marelui maestru Nick de Firmian, nu poate fi considerată exhaustivă. Pur și simplu există prea multe variații în șah pentru a le include într-un singur volum și altele noi sunt adăugate în fiecare an. Mutările care definesc cele mai comune deschideri în șah sunt însoțite de o imagine care ilustrează o continuare reprezentativă. Reține că, în șah, variantele se extind atât de repede încât e imposibil să le putem include pe toate.

Unul dintre misterele șahului este modul în care anumite tipare stabilite continuă să iasă în evidență în ciuda faptului că jocurile pot lua direcții atât de diferite. Capitolul despre „Poziții tipice” te va ajuta să le identifice pe unele dintre cele mai comune. Odată ce înveți să le recunoști, vei fi surprins cât de frecvent vor apărea aceste posibilități în propriul joc.

Tacticile reprezintă un alt tipar recurent în șah. De exemplu, o tactică numită *legarea* apare în aproape fiecare joc. Cheia pentru acest tip de recunoaștere a tiparului este repetiția.

Modul în care pionii sunt aranjați într-un joc este deosebit de important. Recunoașterea tiparului joacă și aici un rol deosebit. Capitolul despre „Pioni” descrie unele dintre cele mai frecvente aranjamente, care te vor ajuta să-ți stabilești jocul.

Ultima parte a cărții este dedicată fazei de încheiere a jocului: *finalul*. Câteva piese rămase nu înseamnă întotdeauna un joc mai ușor! Această fază este înșelător de subtilă și greu de stăpânit. Totuși, înțelegerea finalului va oferi avantaje uriașe pentru o percepere

generală a jocului în ansamblu. Chiar și mutările de deschidere pot avea consecințe care vor determina finalul.

În această ediție revizuită, editată de Al Lawrence, „Provocările” inserate la finalul fiecărui capitol sunt menite să te convingă de necesitatea testării cunoștințelor dobândite din paginile anterioare și să te pregătească pentru abilități pe care urmează să le deprinzi. Există și o referință rapidă la articolul „Cum să câștigi o partidă de șah”, pentru un progres rapid, și un capitol intitulat „Analiza jocului” care te poartă prin momente ale unor partide celebre, urmărind mutările celor mai influenți jucători.

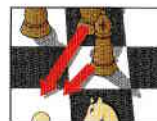
Nu este nevoie să citești în mod succesiv aceste pagini, pentru că, în general, capitolele sunt independente unul de altul. Dacă ești începător, dedică mai mult timp capitolului intitulat „Informații de bază”. În caz contrar, treci la orice alt subiect care te interesează. Și, mai ales, reține ceea ce unii jucători de turneu uită adesea: șahul trebuie savurat. Distracție plăcută!

JAMES EADE

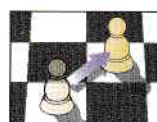
Cum să folosești această carte

Conceptele din șah sunt reprezentate vizual, iar metodele de bază sunt descrise mai jos. Capitolul „Informații de bază” de la pag 10 și „Legenda” de la pag 283 oferă de asemenea indicații despre simbolurile folosite și notația din șah.

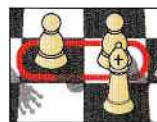
Tablele de joc

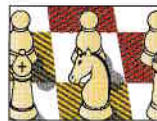
Săgeată roșie indică un atac (direct sau indirect) asupra piesei sau a pieselor unui adversar.

Săgeată gri reprezintă o mutare a unei piese de pe un câmp pe altul.

Încadrarea roșie face referire la mai mult de o piesă.

Hașurarea arată că este vorba despre unul sau mai multe câmpuri descrise. Hașurarea galbenă e folosită dacă este cazul să facem diferențierea de roșu. Hașurarea poate să indice și câmpuri pe care le controlează o piesă.

Notația în șah

× Indică o captură.

+ Șah.

Șah-mat (mat)

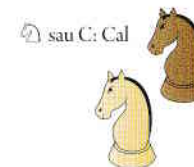
0-0 Rocardă mică (pe lângă rege)

0-0-0 Rocardă mare (pe lângă damă)

...Indică faptul că următoarea mutare îi aparține negrului.

e.p. En passant.

Piesele

Dacă nu apare niciun simbol înaintea unei mutări înseamnă că a fost mutat un pion.

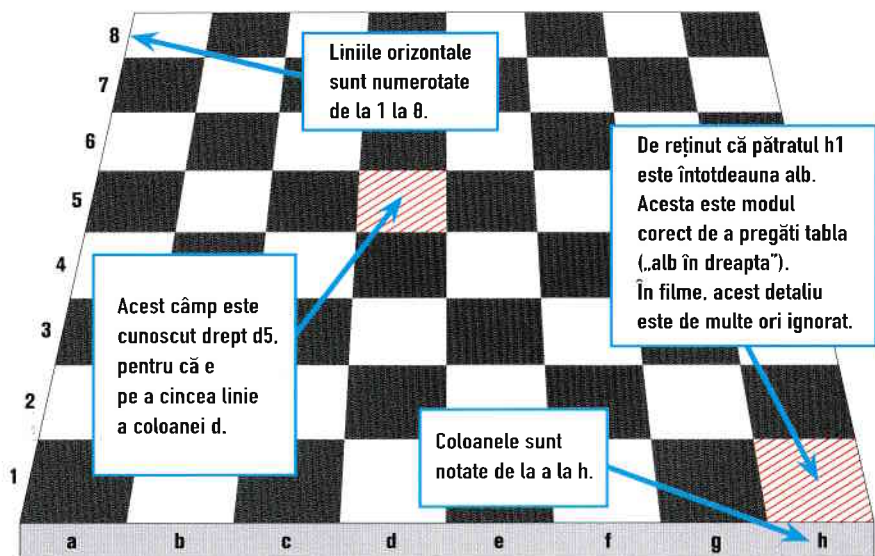

Capitolul 1: INFORMAȚII DE BAZĂ

Oricine poate învăța să joace șah dacă studiază, cu răbdare, regulile jocului. Înainte să începi să joci, citește cu atenție acest capitol pentru a te familiariza cu principiile de bază.

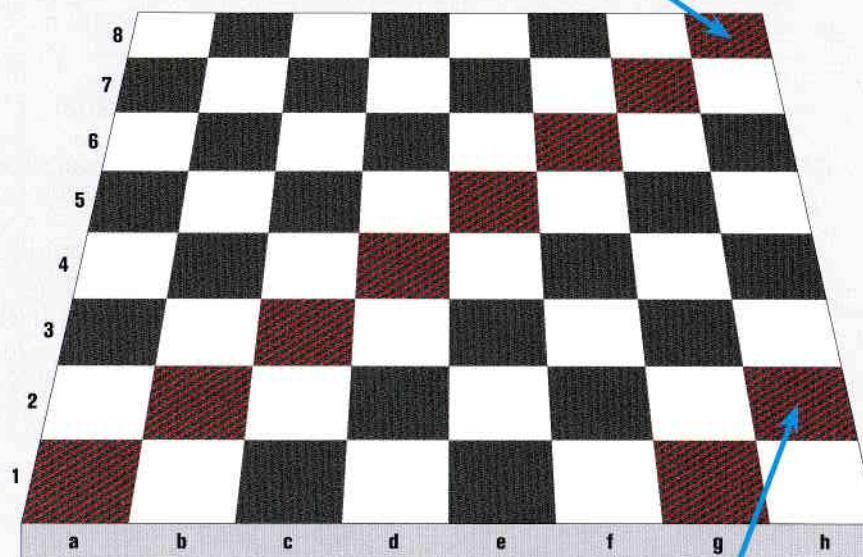
Tabla de șah

O tablă de șah poate părea goală dacă nu există piese pe ea, dar, și așa fiind, conține numeroase informații. Pe tablă se găsesc coloane, linii și diagonale. Fiecare câmp (pătrat) are un nume unic, definit de coloana și linia pe care se află. Aceste coordonate sunt ilustrate pe marginile diagramei de mai jos.

Diagonalele Deși doar coloanele și liniile sunt folosite pentru a identifica pătratele, diagonalele reprezintă un element important al tablei de șah. Dacă nu s-ar ține seama de ele, nebunii n-ar putea să se deplaseze deloc!

Diagonalele sunt de două feluri (albe și negre) și de mărimi diferite. Aceasta e diagonala mare a1-h8.

Aceasta e una dintre cele mai scurte diagonale și este numită g1-h2. De obicei, cele mai importante diagonale sunt cele care traversează centrul tablei de joc. Ele sunt cele mai lungi și, de obicei, aici se petrece acțiunea într-un joc de șah.